

Fellessak 05/18 Utvidelse av kvote for betinget skadefelling av ulv i region 4 og region 5

Bakgrunn

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) og Innst. S. nr. 174 (2003-2004) ble det vedtatt nasjonale bestandsmål for ulv, brunbjørn, gaupe, jerv og kongeørn. Det ble også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt. I 2016 ble St.meld. nr. 21 (2015–2016), Ulv i norsk natur — Bestandsmål for ulv og ulvesone, og Innst. 330 S (2015-2016) behandlet. Nytt bestandsmål ble vedtatt for ulv, 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger. Også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med på en faktor på 0,5. Forvaltningen av ulv skal skje gjennom et samarbeid mellom region 4 (Østfold, Akershus og Oslo) og region 5 (Hedmark).

I Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften), av 18.3.2005 nr. 242, er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art og region, jf. §§ 7 og 4.

Regelverk

I. Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr 100, legger rammen for forvaltningen av naturressursene, jf. § 1. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

II. Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv, mens de regionale bestandsmålene for Hedmark er gitt i § 4 første ledd bokstav e: Region 5 – Hedmark – skal ha 10 ynglinger av gaupe, fem ynglinger av jerv og tre ynglinger av brunbjørn, samt 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5 (bestandsmålet for ulv skal oppnås i fellesskap med region 4, Oslo, Akershus og Østfold). Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og

kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Rovviltnemndene har også vedtaksmyndighet for bjørn når det er 10 ynglinger av bjørn i Norge eller mer. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 fjerde ledd. Ved vurdering om nemnda har myndighet legges data om siste års yngling for brunbjørn og ulv til grunn, mens gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger legges til grunn for gaupe og jerv, jf. § 7 første ledd, andre og tredje punktum.

I § 7 andre ledd heter det:

Rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovvilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften

§ 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Rovviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Fylkesmannen innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut i fra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

Bestandssituasjonen for ulv

De siste opplysningene om bestandssituasjonen for ulv er per dags dato rapporten "Bestandsovervåking av ulv vinteren 2017-2018. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2018". Rapporten er utarbeidet av Rovdata og Viltskadecenteret, SLU. Opplysningene nedenfor er hentet fra denne rapporten og omhandler de ulvene som har tilknytning til regionene 4 og 5. Oppdatering av antall død ulv fra og med april måned er hentet fra Rovbase.

Vinteren 2017-2018 (oktober-mars) ble det totalt registrert 41 familiegrupper (flokker) av ulv i Sverige og Norge. Åtte av disse flokkene har tilhold kun i Norge, fem hadde revir på tvers av riksgrensen, mens de resterende hadde bare tilhold i Sverige. To av de åtte flokkene som kun hadde tilhold i Norge er tatt ut på lisensjakt og skadefelling. Det ble samtidig registrert 31 ulvepar i Skandinavia, hvorav 3 med helnorsk tilhold og 5 i grenserevir. Ett av de tre parene med helnorsk tilhold ble felt under lisensjakt. Ved feltregistreringer og DNA-analyser er det bekreftet 41 ynglinger av ulv i Skandinavia i 2017, hvorav 28 valpekull påvist i Sverige, fem i svensk-norske grenserevir og åtte i Norge.

Andre ulver

I tillegg til familiegrupper og par er det flere andre ulver i regionene 4 og 5 hittil i år, men det er ikke kjent at noen av disse er stasjonære.

Døde ulver

For vinterperioden oktober 2017 – mars 2018 er det offisielt kjent 66 døde ulver i Skandinavia. Av disse er 28 døde i Norge. Fra og med april er det dokumentert 6 døde ulver i Norge. Hvorav 4 ulv er felt på skadefelling i mai, juni og juli henholdsvis i Oppland fylke (1) og i Hedmark fylke (3). Resterende 2 ulver var påkjørt i Østfold fylke, henholdsvis i mai (1) og august (1).

Totalbestanden

For videre detaljer hva gjelder den skandinaviske bestandens og den norske delbestandens status og utvikling vises det til fellessak 03/18, Kvote for lisensfelling av ulv 2018-19, kapitel 6 om vurdering av bestandens status og forventet utvikling. I ettertid er det dokumenter tre helnorske ulvekull født våren 2018 i revirene Østmarka, Mangen og Letjenna, samt ett kull i grensereviret Juvberget.

Vurderinger og innstilling fra sekretariatene i region 4 og 5

Vurdering i forhold til naturmangfoldloven

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal rovviltnemnda, ifølge kommentarene til § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravene til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes, jf. også nml. § 5 og §§ 8-12.

Sekretariatet viser til Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt og anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. nml. § 8 er tilstrekkelig ivaretatt. Vurderingene fra sekretariatet baserer seg på eksisterende kunnskap om ulv. Ved å fatte en beslutning som er basert på den tilgjengelige kunnskapen og innenfor rovviltforskriftens bestemmelser, jf. § 7, anser vi at føre-var-prinsippet (nml. § 9) er lagt til grunn. Bestemmelsene i nml. §§ 10-12 anses ikke relevante i denne sammenheng.

Om rovviltnemndenes myndighet

Rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv baseres på dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Ved vurdering om nemndene har myndighet skal baseres på siste offisielle statusrapport fra 2017-2018 (11. mai 201): «Bestandsovervåking av ulv vinteren 2017-2018. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2018». Ifølge denne rapporten er det påvist åtte helnorske ynglinger og fem i svensk-norske grenserevir i registreringsperioden for 2017-2018. Etter fordeling av grenserevirene (0,5 pr revir) tilsvarer dette 10,5 familiegrupper i Norge. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet og nemndene har myndighet til å vedta kvote.

Om utvidelse av kvote

I vedtak av 20. april 2018 fattet rovviltnemndene i region 4 og 5 vedtak om kvote for betinget skadefelling på 5 ulv i de to regionene til sammen. Torsdag 17. mai ble en ulv påkjørt i Moss kommune, mandag 28. mai ble en ulv felt i Stor-Elvdal kommune, torsdag 28. juni og mandag 23. juli ble to ulv felt på skadefelling i Rendalen kommune, samt en ulv påkjørt onsdag 15. august i Skiptvet kommune. I tillegg er det påskutt en ulv i Tolga kommune den 13. august med uavklart status. Ulvene som er felt og/eller påskutt under skadefelling har alle oppholdt seg utenfor forvaltningsområde for ulv. De to påkjørte individene var begge innenfor forvaltningsområde for ulv.

Sekretariatene i de to rovviltregionene innstilte på en kvote på fem ulv for skadefellingsperioden 1. juni til 15. februar. Dette for å kunne forebygge betydelig skade på husdyr og tamrein forårsaket av streifende ulv. Antall ulv foreslått gitt på betinget skadefelling var satt ut fra hva som det tidligere år har vært erfaringsmessig behov for. Når nå tre dyr av kvoten på 5 er felt på betingete skadefelling og de resterende to er trukket fra kvoten som irregulær avgang (påkjørt), så er det behov for å utvide antall betingede skadefellingstillatelser for å kunne forebygge skader utover i resten av beitesesongen.

Sekretariatene vurderer at det vil være forsvarlig å utvide antall betingede skadefellingstillatelser med 3 ulver. Dette er en økning av kvoten i forhold til første vedtak, men bestandssituasjonen for ulv tilsier at det er forsvarlig å ta ut noen flere individer av bestanden dersom dette i hovedsak er streifende unge ulver. Sekretariatene viser også til nemndenes vedtak om kvote for lisensfelling av 19.6. Felt ulv under betinget skadefelling etter denne dato (19.6.) vil også bli trukket av kvoten for lisensfelling. Med bakgrunn i bestandssituasjonen vurderes det til å være forsvarlig å utvide kvoten for betinget skadefelling.

Det har igjennom beitesesongen vært store skader på husdyr i region 4 og 5. I Nord-Østerdalen, Hedmark fylke, har det i år vært kontinuerlige angrep siden mai. DNA analyser viser at det har vært minst fire ulike individer i området, to av disse ulvene er felt, men det er fremdeles kontinuerlige skader i området. Ett individ ble påskutt den 13. august, status for dette individet er foreløpig ukjent og ettersøk pågår fremdeles. Det er iverksatte skadefellingstillatelser på skadegjørende ulv også i andre områder i region 4 og 5 per dags dato. Det er derfor behov for en utvidet kvote for betinget skadefelling for raskt å kunne forebygge potensialet for betydelige skader.

For å kunne forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein forårsaket av streifende ulv, vil sekretariatene anbefale en økning på tre dyr av tidligere kvote på fem ulver i de to regionene til sammen. Totalkvoten for skadefellingsperioden 1. juni til 15. februar blir da 8 ulv hvorav 5 er felt.

Sekretariatene tilrår derfor at rovviltnemndene i region 4 og 5 fatter følgende vedtak:

Forslag til vedtak:

I. Om nemndenes myndighet

Rovviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger. Også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med en faktor på 0,5. I siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av ulv, som er utgangspunkt for vurdering av beslutningsmyndighet, fremgår det at det var påvist 4 helnorske ynglinger og 7 i svensk-norske grenserevir i 2016 (rapport fra 30. mai 2017).

Rovviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rovviltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for ulv, basert på siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av ulv «Bestandsovervåking av ulv vinteren 2017-2018. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2018», og for å kunne forebygge skader på husdyr og tamrein fram til 15. februar 2019, finner rovviltnemndene at kvota for betinget skadefelling bør utvides med 3 dyr fra 5 til totalt 8 ulver.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på totalt 8 ulver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Det fastsettes en ytterligere kvote på 3 ulv for betinget skadefelling i perioden 1. juni 2018 – 15. februar 2019.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009, jf. § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005.

Rovviltnemnda har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltnemnda anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, kommer derfor ikke til anvendelse. Nemnda anser at en totalkvote på 8 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemndene anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 10 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.